

Workshop „200 let: muzea a české země“ prokázal, že na datum vzniku muzea v Opavě je třeba nahlížet obezřetně

Autor: Ivan Augustin

OPAVA - Jeden ze tří evropských projektů Ústavu historických věd (ÚHV) byl v minulém týdnu ukončen závěrečnou konferencí, aktivity jiného pokračují. Projekt „Historizace střední Evropy“ umožnil 10. dubna konání workshopu „200 let: muzea a české země“ k připomenutí kulatého jubilea první písemné zmínky o Gymnaziálním muzeu v Opavě.

Přestože se jeden z hlavních řečníků, PhDr. Pavel Douša, Ph.D., ředitel Historického muzea, které je součástí Národního muzea v Praze, z důvodu nezbytné účasti na zahraniční služební cestě omluvil, program zůstal pro publikum tvořený ze studentů a pedagogů ÚHV, někdejších odborných pracovníků Slezského zemského muzea, ale i hostů z Ostravské univerzity vysoce atraktivním. O jeho úvod se postaralo pozdravné vystoupení opavského primátora Zdeňka Jirásky, profesora ÚHV a současně garanta projektu „Historizace střední Evropy“ jako téma pro rozvoj lidského potenciálu v oblasti výzkumu, inovací, vzdělávání a zapojení současných a budoucích vědecko-výzkumných pracovníků do mezinárodních výzkumných a vědeckých aktivit“. „Naše komorní setkání nepostrádá na magičnosti plynoucí ze skutečnosti, že se koná jak v autentickém čase, tedy na den přesně po 200 letech od hudební akademie uspořádané na podporu myšlenky Gymnaziálního muzea v Opavě, tak v autentickém místě, u opavských minoritů,“ uvedl v prostorách někdejší knihovny minoritského kláštera primátor Z. Jirásek.

Jako první se poté výkladu chopil Mgr. Otakar Kirsch, Ph.D., odborný asistent Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, který své zamyšlení věnoval několika poznámkám k vývoji brněnského muzejnictví na přelomu 19. a 20. století, v nichž si položil základní otázku o oscilaci jeho národního a internacionálního charakteru.

Připomněl jak zápas o českou univerzitu v Brně v polovině prvního desetiletí 20. století, tak moravské vyrovnání a problematiku tzv. muzejní revoluce, tedy procesu vzniku specializovaných muzeí na počátku minulého věku. Současně prezentoval řadu významných osobností, jež v Brně u vývoje muzejnictví stály. V této souvislosti nabídl přirovnání architekta a ředitele Uměleckoprůmyslového muzea v Brně Julia Leischinga (1865-1933) k historikovi umění a dlouholetému řediteli Slezského zemského muzea v Opavě Edmundu Wilhelmu Braunovi (1870-1957).

Stěžejním tématem „Dichtung and Wahrheit“, jemuž dal podtitul „Založení muzea v Opavě roku 1814 jako fikce“, pak publikum oslovil doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D., z ÚHV. Počáteční tvrzení o tom, že „v roce 1814 žádné muzeum v Opavě založeno nebylo“ podložil obsáhlou úvahou, v níž zprvu obecně zpochybnil dnes na každém kroku užívané soutěžení o příponu „nej“. „V kultuře by žádné nej nemělo zaznít, protože kultura by si neměla takovéto

soupeření a srovnávání ani připustit,“ konstatoval P. Šopák a kvantifikaci v kultuře označil za projev současného zplebejšnění, zpřimitivnění a zbulvarizování hodnotových měřítek. „Na sféru duchovní, k níž počítám i muzea, ba dokonce - vzdor vlastním zkušenostem - dokonce i Slezské zemské muzeum, by neměly mít vliv,“ prohlásil.

Poté rozebral klíčový text Josefa Orlíka z roku 1964, v němž autor uvádí, že „muzeum při opavském gymnáziu vstoupilo v život 1. května 1814“. Dnes ale při překladač popis muzea od Faustina Ense z roku 1835 vyznívá její význam jinak - např. archivář Zdeněk Kravar používá formulace „dne 1. května 1814 svou instituci posvětili“. „Co se tedy roku 1814 ve vazbě k opavskému muzeu stalo, tedy co o onom roce opravdu víme,“ ptá se P. Šopák a odpovídá. „Tak 1. květen můžeme odsunout stranou, protože nevíme nic; nevíme, co si máme pod oním prvním posvěcením myšlenky muzea představit, rozhodně ale ne otevření muzea, založení, zahájení činnosti nebo dokonce zveřejnění iniciativy. Spíše šlo o nějakou soukromou iniciační schůzku zainteresovaných, o níž pochopitelně soudobé noviny a časopisy, stejně jako dostupné prameny mlčí.“

Nejstarším písemným pramenem, v němž je muzeum zmiňováno, je informace z 10. dubna 1814. „Ten den prokazatelně proběhla hudební akademie s cílem získat určité peníze jako základ finančního fondu, z něhož muzeum někdy v budoucnosti povstane,“ formuloval P. Šopák a zakladatelský proces vymezuje třemi etapami. „První etapou budiž etapa přípravy, tj. období před dubnem 1814, druhou období od 10. dubna do července 1815, kdy iniciátoři muzea zaslali krajskému úřadu žádost o uznání muzea a z níž pochází přípis, který žádost provázal do Brna, a třetí etapou období od července do listopadu 1815 ohraničené žádostí na krajský úřad a věnováním 200 zlatých muzejnímu fondu krajským hejtmanem baronem von Königsbrunnem,“ objasnil P. Šopák.

Působivým vystoupením workshop po přestávce obohatilo vystoupení posluchačů Církevní konzervatoře Opava, které zasvěceným slovem provázela Mgr. Markéta Wiesnerová. Druhou část jednání naplnily příspěvky Mgr. Davida Váhaly z ÚHV (Transformace Slezského zemského muzea v letech 1990-2014) a doc. PhDr. Karla Boženka, Ph.D., někdejšího odborného pracovníka muzea a poté ÚHV (Slezské zemské muzeum v letech normalizace).